

พระราชบัญญัติเงินตรา

พุทธศักราช ๒๔๗๑

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอภยวชิราวุฒิวรเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่เป็นการสมควรจะรวบรวมและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอันว่าด้วยเงินตราของประเทศสยาม และการรักษาให้ค่าของเงินตรานั้นเป็นทองคำ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยบทมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติ
เงินตรา พุทธศักราช ๒๕๖๑

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป ให้
ยกเลิกพระราชบัญญัติธนบัตร ร.ศ. ๑๒๑ พระราชบัญญัติ
เงินตรา ร.ศ. ๑๒๒ พระราชบัญญัติมาตราทองคำ ร.ศ. ๑๒๗
และที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมต่อมา รวมทั้งประกาศทั้งหลายที่ได้
ออกโดยอาศัยพระราชบัญญัตินั้น กับประกาศห้ามการนำเงิน
ออกนอกพระราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๐
ด้วย

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

เหรียญกระษาปณ์ที่นับว่าบุบสลายนั้น คือเหรียญที่ถูกตัด
หรือถูกตอกตีเป็นรอย หรือถูกเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ ใน
สภาพ หรือในรูปซึ่งอาจสังเกตได้ทันทีว่าไม่ใช่สีกหรือไป
โดยธรรมดา

ค่าบริวารตแห่งทองคำ หมายความว่า ค่าเท่าทองคำใน
เงินตราของประเทศที่ใช้มาตราทองคำ

เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๗๑

ประเทศที่ใช้มาตราทองคำ หมายความว่า ประเทศใดซึ่งบุคคลใด ๆ มีเสรีภาพในอันจะส่งทองคำออกนอกประเทศนั้นได้ และพึงขอรับทองคำได้จากเจ้าหน้าที่อันเป็นประมุขในการจัดเงินตรา โดยนำเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายของประเทศนั้นมาส่งใช้ตามจำนวนเท่ากับทองคำที่ขอรับนั้น

หลักทรัพย์ทองคำ หมายความว่า หลักทรัพย์ที่ซื้อคืนและดอกเบียด้วยเงินตราของประเทศที่ใช้มาตราทองคำ

จำหน่าย รวมทั้งจำหน่ายกลับออกไป

เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย นอกจากที่ได้มีกล่าวไว้เป็นอย่างอื่นในต้วบทแล้ว หมายความว่า เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศสยาม

เสนาบดี หมายความว่า เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

กำหนด หมายความว่า กำหนดโดยข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติ

อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด หมายความว่า ความยิ่งหย่อนแห่งน้ำหนักและเนื้อเงินบริสุทธิ์ในเหรียญกระษาปณ์ ซึ่งได้ระบุไว้ในมาตรา ๗ เหรียญกระษาปณ์ที่ความยิ่งหย่อนนั้น

อยู่ในเขตต์อัตราที่กำหนดไว้แล้ว ให้ถือว่าเป็นเหรียญที่
จำหน่ายโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๕ ให้มีกรมราชการกรมหนึ่งในกระทรวงพระคลัง
มหาสมบัติ เรียกว่ากรมเงินตรา มีหน้าที่กระทำกิจทั้งปวง
อันเกี่ยวแก่การจำหน่ายและถอนธนบัตรคืน ซึ่งจำต้องทำ
และได้รับอนุญาตให้ทำตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ชนิดแห่งเงินตรา

มาตรา ๖ หน่วยของเงินนั้นเรียกว่า บาท แบ่งออกเป็น
ร้อยสตางค์

มาตรา ๗ เสนาบดีอาจให้ทำเหรียญกระษาปณ์ซึ่งจำแนก
ไว้ต่อไปนี้ ตามอัตราน้ำหนักอัตราเนื้อเงินบริสุทธิ์และอัตรา
เพื่อเหลือเพื่อขาดซึ่งระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ คือ

<u>เหรียญเงิน</u>	(๑) หนึ่งบาท
	(๒) ห้าสิบสตางค์
	(๓) ยี่สิบห้าสตางค์
<u>เหรียญทองขาว</u>	(๑) สิบสตางค์
	(๒) ห้าสตางค์
<u>เหรียญทองแดง</u>	หนึ่งสตางค์

มาตรา ๘ กรมเงินตราอาจจำหน่ายธนบัตรเป็นชนิดราคาต่าง ๆ ตามที่กำหนด และในลักษณะที่เห็นถูกต้องตามอาการที่กำหนด

ธนบัตรได้ชื่อว่า ออกใช้ นับตั้งแต่เวลาจำหน่ายออกจากกรมเงินตรา จนกลับเข้ามายังกรมนั้น

มาตรา ๙ (๑) ธนบัตรและเหรียญบาทนั้น ให้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวน

(๒) เหรียญห้าสิบบatangค์และเหรียญสิบบatangค์นั้น ให้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายเพียงจำนวนห้าบาท

(๓) เหรียญทองขาวและเหรียญทองแดงนั้น ให้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายเพียงหนึ่งบาท

มาตรา ๑๐ ผู้ใดทำ จำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ ซึ่งวัตถุเครื่องหมายใด ๆ แทนเงิน เว้นแต่ที่ได้รับอนุญาตของรัฐบาลแล้ว ท่านว่ามีความผิดให้ปรับไม่เกินกว่าสามเท่าแห่งค่าที่ตราไว้ในวัตถุ อันเป็นความผิดซึ่งกระทำลงนั้น หรือปรับไม่เกินพันบาท แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่ากัน หรือให้จำคุกไม่เกินกว่าสองเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

ค่าเท่าทองคำในเงินบาท

มาตรา ๑๑ (๑) ให้เสนาบดีรับหรือจ่ายทองคำที่กรุงเทพฯ ฯ โดยอัตราหนึ่งบาทของเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายต่อ ๐.๖๖๕๖๗ กรัมทองคำบริสุทธิ์

(๒) แทนการรับหรือจ่ายทองคำดังกล่าวมาข้างต้น เสนาบดีอาจเลือกรับหรือจ่ายซึ่งทองคำ หรือค่าบริวารตแห่งทองคำ แลกเปลี่ยนกันโดยทันทีกับเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายทางต่างประเทศณสถานที่ใด และโดยอัตราเท่าใด แล้วแต่จะประกาศเป็นครั้งคราว อัตราที่กล่าวมานี้ให้คำนวณหนึ่งบาทต่อ ๐.๖๖๕๖๗ กรัมทองคำบริสุทธิ์คิดทั้งค่าระวางรับส่งเพิ่มเติมหรือลดแล้วแต่การเป็นประมาณ ระวางกรุงเทพฯ ฯ กับสถานที่รับจ่ายทางต่างประเทศ

(๓) ผู้หนึ่งผู้ใดไม่มีสิทธิ์ที่จะขอแลกเปลี่ยนดังกล่าวขึ้นในจำนวนเงินต่ำกว่าห้าหมื่นบาท

ทุนสำรอง

มาตรา ๑๒ เพื่อการปลดเปลื้องความรับผิดชอบอันมาตรา ๑๑ บัญญัติไว้ในเรื่องที่จะรักษาค่าของเงินบาทให้เป็นทองคำนั้น ให้มีเงินทุนสำรองรักษาไว้ในความควบคุมดูแลของเสนาบดี ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ทุนสำรอง”

มาตรา ๑๓ ตั้งแต่วันที่ใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้โอนเข้าในบัญชีทุนสำรอง คือ

(ก) เหยี่ยุทธทรัพย์และหลักทรัพย์ซึ่งได้ถือเป็นทุนสำรองธนบัตรออกใช้โดยอาศัยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติธนบัตร ร.ศ. ๑๒๑

(ข) สินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองพิเศษซึ่งรักษาไว้โดยอาศัยมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตราทองคำ ร.ศ. ๑๒๗

มาตรา ๑๔ ถ้าเมื่อใดทำเหรียญบาทเงินขึ้น ให้ยกกำไรในการทำเหรียญนั้นมาบวกขึ้นบัญชีทุนสำรอง

มาตรา ๑๕ ทุนสำรองนั้นให้กันไว้ส่วนหนึ่งต่างหากจากเงินแผ่นดินประเภทอื่นทั้งหลาย และห้ามไม่ให้ใช้จ่ายทุนสำรองนี้ เว้นไว้แต่ได้รับคำสั่งอันมีลายเซ็นนามเสนาบดี หรือถ้าหากว่าเสนาบดีไม่สามารถที่จะเซ็น ก็ต้องเป็นคำสั่งที่มีลายเซ็นนามบุคคลซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทำการแทนเสนาบดี

มาตรา ๑๖ ยกเสียแต่ที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๕ (๒) ห้ามมิให้ส่งจำนองสำรอง เว้นไว้แต่ในขณะเดียวกันนั้นจะได้ถอนธนบัตรเป็นจำนวนเงินเท่ากันกลับคืนเข้ามาจากธนบัตรออกใช้

มาตรา ๑๗ สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรอง คือ

(๑) ทองคำ

(๒) หลักทรัพย์ทองคำ

(๓) เงินฝากที่ถอนได้ทันที หรือที่ถอนได้ โดยบอกล่วงหน้าไม่เกิน ๗ วัน ที่ฝากไว้กับแบงก์ใด ๆ ซึ่งเสนาบดีได้อนุมัติแล้ว และเงินนั้นจ่ายคืนเป็นเงินตราของประเทศที่ใช้มาตราทองคำ

(๔) เหรียญบาท

แต่ว่า (ก) บรรดาหลักทรัพย์ซึ่งมีอายุได้ถอนเกินกว่าปีหนึ่งจากวันที่ซื้อไว้นั้น ยอดรวมทั้งสิ้นต้องไม่เกินกว่า ๑๔ ล้านบาท

(ข) จำนวนเหรียญบาทในเวลาหนึ่งเวลาใดต้องไม่สูงกว่า

(ก) ๕๒ ล้าน หรือ (ข) จำนวนที่มีอยู่ในเวลาสิ้นปีที่แล้ว มา แล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่ากัน

เพื่อความประสงค์ของมาตรานี้ คำว่า “หลักทรัพย์” หมายความว่า ความรวมทั้งใบรับเงินฝากประจำ

มาตรา ๑๘ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๑ สืบไป ผลดอกเบี่ยอันเกิดแต่ทุนสำรองทุกปีนั้น ให้จำหน่ายตั้งต่อไปนี้

(๑) บวกขึ้นบัญชีเงินรายได้ของแผ่นดินเท่าจำนวนเงินเดือน และค่าใช้สอยของ กรม เงินตรา ใน ระยะเวลาที่ล่วงมา รวมทั้งค่าจ้างพิมพ์ธนบัตรซึ่งได้หักจ่ายจากเงินรายได้ของแผ่นดินแล้ว

(๒) ถ้ายังมีเงินคงเหลืออีกเท่าใด ให้รักษาไว้ต่างหากจากเงินคงเหลือธรรมดาของแผ่นดิน และให้ (ก) ใช้จ่ายเป็นครั้ง เป็นคราวเพื่อซื้อหรือถอนคืน หลักทรัพย์ของรัฐบาลสยาม ในเมื่ออาจซื้อได้ทำหรือต่ำกว่าราคาที่ตราไว้ เป็นการซื้อเพิ่มเติมจากซื้อตามปกติ จากเงินที่ได้สะสมไว้สำหรับส่งใช้เงินกู้เป็นราย ๆ หรือ (ข) ไว้ใช้จ่ายเป็นทุนในการก่อสร้างทางรถไฟ หรือการชลประทาน

มาตรา ๑๙ (๑) ในระยะเวลาไม่เกินกว่า หนึ่ง เดือนเมื่อสิ้นปีหนึ่ง ๆ แล้ว ให้เสนาบดีจัดการ

ดีราคาหลักทรัพย์ซึ่งถือไว้เป็นทุนสำรอง โดยคำนวณตามราคาตลาดที่ทราบครั้งหลังที่สุดเป็นเกณฑ์ การดีราคาดังกล่าวนี้ ถ้าปรากฏว่าหลักทรัพย์นั้น รวมทั้งสิ้นมีค่าต่ำกว่าที่ถือไว้เป็นเงินสำรองก็ให้จ่ายเงินรายได้แผ่นดินเท่าจำนวนที่ค้างอยู่นั้นไปใช้บัญชีทุนสำรอง

- (๒) ถ้าหากว่าในการดีราคาประจำปีต่อไปปรากฏว่าหลักทรัพย์นั้น รวมทั้งสิ้นมีค่าสูงกว่าที่ถือไว้เป็นทุนสำรอง จะจ่ายเงินที่สูงดังกล่าวนี้ใช้คืนเงินรายได้ของแผ่นดินอันได้จ่ายมาตามความในอนุมาตรา(๑) ก็ได้

มาตรา ๒๐ เมื่อสิ้นเดือนหนึ่ง ๆ ให้ทำบัญชีย้อนขึ้นโดยเร็วแล้วและประกาศในราชกิจจานุเบกษา แสดง

(ก) ยอดรวมของสิ่งที่ประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๗ แยกเป็นประเภท และหลักทรัพย์นั้น รายที่มีอายุได้ถอนเกินกว่าปีหนึ่งขึ้นไป ให้แยกแสดงต่างหาก

(ข) ยอดรวมจำนวนธนบัตรออกใช้

ราคาหลักทรัพย์ที่แสดงในบัญชีย่อตั้งกล่าวมานี้ ให้ใช้ราคาที่ได้ตีไว้ประจำปีครั้งหลังที่สุด หรือถ้าเป็นหลักทรัพย์ที่ซื้อขายหลังการตีราคาประจำปีครั้งหลังที่สุด ก็ให้แสดงราคาซื้อขาย

ในการทำบัญชีย่อตั้งกล่าวมานี้ ทองคำและเงินตราต่างประเทศซึ่งถือไว้เป็นทุนสำรองให้ลงเปลี่ยนแปลงเป็นบาท โดยอัตราหนึ่งบาทต่อ ๐.๖๖๕๖๗ กรัมทองคำบริสุทธิ์

มาตรา ๒๑ (๑) บรรดาบัญชีแสดงกิจการทั้งหลายซึ่งเกี่ยวข้องแก่ทุนสำรองนั้น ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางกระทำการตรวจสอบปีละครั้งทุกปี

(๒) เมื่อเสร็จการตรวจนั้นแล้ว ให้รับประกาศรายการย่อแห่งบัญชี พร้อมด้วยความเห็นของอธิบดีกรมบัญชีกลาง ในราชกิจจานุเบกษา

(๓) รายการย่อตั้งว่านั้น ให้แสดงจำนวนผลดอกเบี้ยที่เกิดจากทุนสำรอง และลักษณะการที่จำหน่ายผลดอกเบี้ยนั้นด้วย

บทบัญญัติพิเศษว่าด้วยธนบัตร

มาตรา ๒๒ ธนบัตรที่จำหน่ายตามกฎหมายใด ๆ ที่ใช้อยู่ในเวลาจำหน่ายนั้น ให้ถือว่าเป็นธนบัตรที่จำหน่ายโดยอาศัยเงินรายได้ของประเทศสยาม และทั้งเงินสำรองเป็นประกัน

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้จำหน่ายธนบัตร เว้นไว้แต่จ่ายแลกเปลี่ยนกัน

(ก) ธนบัตรที่จำหน่ายออกไปก่อนแล้ว ซึ่งขณะนั้นต้องถอนคืนจากธนบัตรออกใช้

(ข) ทองคำหรือค่าบริวารตแห่งทองคำ ซึ่งจะต้องรับขึ้นบัญชีเป็นทุนสำรองทันที โดยอัตราหนึ่งบาทต่อ ๐.๖๖๕๖๗ กรัมทองคำบริสุทธิ์

มาตรา ๒๔ ความรับผิดชอบทั้งหลายของรัฐบาลในการชำระเงินอันเป็นค่าแห่งธนบัตรนั้น เมื่อเสนาบดีได้จ่ายทองคำหรือค่าบริวารตแห่งทองคำตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๑ โดยรับขึ้นธนบัตรแล้ว ให้ถือว่ารัฐบาลหลุดพ้นจากความรับผิดชอบนั้น

มาตรา ๒๕ บรรดาธนบัตรที่ถอนคืนจากธนบัตรออกใช้ นั้น ให้กรมเงินตราซื้อคืนและทำลาย หรือเก็บไว้สำหรับจำหน่ายออกไปอีก

มาตรา ๒๖ ท่านว่าบุคคลผู้ใดหนึ่งหามีสิทธิที่จะเรียกร้อง
เอาจากรัฐบาลซึ่งค่าของธนบัตรที่ชำระได้ไม่

แต่เสนาบดีอาจกำหนดพฤติการณ์ เงื่อนไขและข้อ
จำกัดที่จะผ่อนผันจ่ายค่าแห่งธนบัตรที่กล่าวมานี้ได้

ธนบัตรชำระ ในมาตรานี้หมายความว่า

(๑) ธนบัตรครึ่งฉบับ คือครึ่งหนึ่งของธนบัตร ซึ่งมีผู้
แยกตรงกลาง หรือใกล้กับกลางเป็นสองส่วนตามยื่น หรือ

(๒) ธนบัตรต่อท่อนผิด คือธนบัตรซึ่งต่อครึ่งหนึ่งของ
ธนบัตรฉบับหนึ่งกับครึ่งหนึ่งของธนบัตรอีกฉบับหนึ่ง หรือ

(๓) ธนบัตรขาดวัน คือธนบัตรซึ่งส่วนหนึ่งขาดหาย
หรืออ่านไม่ได้ความ หรือมีเหตุที่ทำให้อ่านไม่ได้ความ

บทบัญญัติพิเศษว่าด้วยเหรียญกระษาปณ์

มาตรา ๒๗ ท่านมิให้ถือว่าความใด ๆ ในพระราชบัญญัติ
นี้ กระทำให้เหรียญที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้
ตามกฎหมาย คือ

(๑) เหรียญที่บอบสลาย

หรือ (๒) เหรียญที่มีน้ำหนักลดต่ำลงไป โดยมีใช้ลดเพราะ
ใช้สึกหรอไปโดยธรรมดา

วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๓๘

มาตรา ๒๘ เหยียดชำระอาปณ์ที่มีน้ำหนักลดลงไป ไม่ใช่เพราะอื่น นอกจากที่ได้ใช้สึกหรือไปโดยธรรมดา เป็นจำนวนมากกว่า ๒ ๒๖ แห่งอัตราเพื่อขาดเพื่อเหลือที่บัญญัติไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายชั่วคราวเฉพาะการชำระหนี้ต่อรัฐบาล

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๒๘ ถ้าเจ้าพนักงานได้กระทำการโดยสุจริต หรือตั้งใจจะกระทำโดยสุจริตตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อปฏิบัติการตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดจะฟ้องเป็นคดี ท่านว่าฟ้องไม่ขึ้น

มาตรา ๓๐ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจออกกฎเสนาบดีได้ กฎเสนาบดีนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

บัญชี

ชนิดโลหะ	ชนิดเหรียญ กระดาษปอนด์	อัตรา		อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด		
		น้ำหนัก	เนื้อโลหะ	น้ำหนัก	เนื้อโลหะ	
เงิน	บาท	๑๕ กรัม	เงิน ๘๐๐ ทองแดง ๑๐๐	๑ บาท ๑,๐๐๐ บาท	๘ ช.ก. ๑๒ ก.	๓ ส่วนในพัน
เงิน	ห้าสิบบatangค์	๗.๕ กรัม	เงิน ๖๕๐ ทองแดง ๓๕๐	๑ เหรียญห้าสิบบatangค์ ๑,๐๐๐ เหรียญห้าสิบบatangค์	๘ ช.ก. ๑๒ ก.	๕ ส่วนในพัน
เงิน	ยี่สิบบatangค์	๓.๗๕ กรัม	เงิน ๖๕๐ ทองแดง ๓๕๐	๑ เหรียญยี่สิบบatangค์ ๑,๐๐๐ เหรียญยี่สิบบatangค์	๕.๕ ช.ก. ๖ ก.	๕ ส่วนในพัน
ทองขาว	สิบบatangค์	๓.๕ กรัม	ทองขาวบริสุทธิ์	สิบบatangค์	๒๐ ช.ก.	
ทองขาว	ห้าatangค์	๒ กรัม	ทองขาวบริสุทธิ์	ห้าatangค์	๑๕ ช.ก.	
ทองแดง	atangค์	๕ กรัม	ทองแดง ๘๕ ดีบุก ๔ สังกะสี ๑	atangค์	๒๕ ช.ก.	